

The Honor of Reading from the Sefer

כתר שם טוב כרך א' עמוד רמב

קראו בשמותם, אחד חכם ואחד תם: מנהג לונדון ואמשטרדם לקרות העולה בתורה בשמו ושם אביו ושם משפחתו, וקוראים כן, יעמוד ויעלה שמעון "די" יצחק אאלמושנינו, חוץ משחרית ט"ב שאין נוהגים לקרות העולה בשם, והשמש מזמינו ברמיזה, ובא"י וסת"מ ובערי מארוקו מנהגם שלא להזמין בשם, רק השמש הולך ורומז לו שהוא מזומן מהפרנס לעלות ועולה. ובמצרים המנהג שהשמש נושא בידו שלשלת כסף ובה קשורה כעין תפוח, ובה מקיש להאיש הקורא ועולה לתורה. ומנהג צפת לקרא בשם, וכן מנהג אשכנז.

כתר שם טוב כרך א' עמוד רמה-רמו

כבוד הבנים להורים, וגם לרבות להמורים: בלונדון ואמשטרדם נוהגים הבנים לקום מפני אביהם כשעולה לתורה, ויושבים עד שאביהם חזר למקומו. ובא"י וסת"מ המנהג כן. ועוד נוהגים לנשק יד אביהם כשגמר לברך והאב מברכם. ונוהגים ג"כ לקום מפני זקנו וחמיו ואחיו הגדול, ומפני רבו המובהק. ולא ראיתי מנהג זה בין האשכנזים.

כתר שם טוב כרך א' עמוד רמו-רנ

תארים להכמים, ולישרים ותמימים: בלונדון מדקדקים בתוארים שבהם מתארים העולים בתורה, כל אחד לפי כבודו, ומנהג אשכנז אין מקפידים בכך, אלא לכולם מתארים אותו בתואר "רבי" אפילו שהוא עם הארץ.

בלונדון מנהגם אם הרב הראשי הוא קורא קוראים אותו יעמוד ויעלה "החכם השלם הדיין המצויין מורנו ורבנו כמוה"ר" פלוני די פלוני לקרא בתורה ישמרהו צורו, ואם הדיין הוא קורא יעמוד "הרב רבי" (ובימים אלו קוראים אותו החכם הרב רבי), ואם הוא סוחר או בעל מלאכה "הגביר" אם הוא נשוי, ולמי שאינו נשוי קוראין אותו הבחור (אפילו הוא בחור זקן), אם החזן הוא יודע ספר מתארים אותו המשכיל ונבון, ואם לא, הגביר. ואחר מותר חורתים על מצבתו המשכיל ונבון נעים זמירות ישראל.

ובא"י וסת"מ כשעושים מי שבירך לעולה בעבור נדבתו אם הוא ת"ח, מתארים אותו החכם רבי, ואם הוא דיין מאריכין בהה"א של החכם, ואם הוא הרב הראשי מאריכין בהה"א יותר ויותר ההחכם עטרת ראשנו מו"ר ראשון לציון, פלוני וגו'. ולהסוחר בין שהוא נשוי, או פנוי, קוראים לו בשם האדון, ולהבחורים התלמיד הנעים. ומנהג אשכנז, מנהג החסידים לתאר שם רבם אדמו"ר (אדוננו מורנו ורבנו).

מנהג אמשטרדם. להרב הראשי מתארים אותו בתואר מורנו ורבנו מבלי הזכיר את שמו, ואם הוא דיין מורנו הרב פלוני, לבחור שלא נשא אשה, קוראין לו הבחור, ואם עודנו בחור והוא למעלה מששים מתארים אותו בעליית התורה יעמוד ויעלה הישיש הבחור? ואם הוא נשוי והוא בן ששים, הישיש הגביר, ואם הוא בן שבעים, הישיש הנכבד.

והבחור ביום חופתו הש"ץ עומד ומברך את החתן והכלה בעד נדבתם, ובו בפרק קורא אותם בתואר החתן הגביר, ולהכלה הגברת.

כתר שם טוב כרך א' עמוד רמד

מברך הציבור, אינו בור: מנהג לונדון ואמשטרדם שהעולה בתורה קודם שיברך אומר "ה' עמכם", והצבור משיבין "יברכך ה'". ובא"י נוהגים כן באיזה בתי כנסיות, ובערי בבל וארם צובא נוהגין לומר קודם רבנו. ומנהג אשכנז לברך הברכה מבלי להוסיף דבר.

כתר שם טוב כרך א' עמוד רנד

אמרתי אספרה, מנהגי עלית התורה: [א] מנהגם בלונדון ואמשרדם ואשכנז שהעולה בתורה עולה מצד אחד, ויורד מן הצד השני, ואין מדקדקין בזה בא"י וסת"מ.

כתר שם טוב כרך א' עמוד רנה-רסא

[ד] אין מנהגם בלונדון שהעולה לס"ת מתנדב לצדקה וגו' כמהגם הקדום. אבל באמשרדם ובא"י וסת"מ ואשכנז מנהגם אחר שבירך העולה ברכתו האחרונה, פונה הש"ץ להעולה ושואל ממנו סכום נדבתו, ולמי יחפוץ להתנדב, ועושה לו מי שבירך, ימחלק נדבתו כך וכך לשמן למאור, כו"כ לבית חולים, כו"כ להש"ץ ולהשמש. ובערי מארוקו מנהגם שבשעה שהש"ץ עושה לו המי שבירך ואומר שמתנדב כו"כ אומר לחיי הרב (הרב של הקהלה) ולחיי קרוביו וגו' ולחיי כל הקהל הקדוש הזה, מלכא דעלמא הוא יברך יתיה וגו'.

[ח] טעם למנהג ישראל שאין העולה יורד מהתיבה עד שיעלה הקורא אחריו, וממתין שם עד שיברך ברכות הראשונות, והש"ץ והוא אומרים לו חזק וברוך, ואז הולך למקומו, ומנהג אשכנז שהעולה ממתין עד שיגמור העולה הקדום גם הברכות האחרות וכן המנהג באמשרדם.

[ט] טעם שיאן העולה לתורה, עולה בלי הזמנה, והמנהג בלונדון שהפרנס הוא מסדר שמות העולים, על ידי כרטיסים מיוחדים שבם כתובים שמות העולים, והוא מראה הכרטיס ששם העולה רשום בו להש"ץ. והש"ץ קורא לו, ואומר לו יעמוד ויעלה הגביר פב"פ, ואם הפרנס הזמין להש"ץ עצמו לעלות הוא קורא את עצמו "וגם הקורא ברוך יהיה" אבל בא"י אומר הש"ץ יעמוד ויעלה עבדכם הצעיר לקרא בתורה.

[י] בא"י וסת"מ המנהג שאם העולה יש לו פקידת אביו או אמו אחר העלייה אומר לו להש"ץ "השכבה" והש"ץ קורא ההשכבה המתחילה מה רב טובך וגו' ואחריה עושה לו מי שבירך לעילוי נשמת הנזכרים וכן היה המנהג בלונדון. אבל עתה נוהגים שההשכבה והמי שבירך נעשים אחר ההפטרות ולא בין עולה לעולה.

Dobrinsky, Herbert C. *A Treasury of Sephardic Laws and Customs: The Ritual Practices of Syrian, Moroccan, Judeo-Spanish, and Spanish and Portuguese Jews of North America, Revised Edition.* Hoboken, NJ: Yeshivah University Press, 1988. pp. 206-208

In order for a man to be called to the Torah on Sabbaths and Festivals, he must wear a hat. For those who come to services without a hat, the congregations maintains a number of hats to have them available to provide such an individual with a hat for his aliyah. No one is called if he is wearing only a kippah (skullcap). It was the tradition of the congregation, until recent years, for all men to sit at services in a hat.

Each individual who is accorded an honor in connection with the preparatory functions before the Torah is read is announced with a special *Mi sheberakh* prayer which specifies the holy task he is assigned to perform and mentions the name... [These] announcements were made in Portuguese in colonial days, just as they are today in Holland.

The formula for calling an individual to the Torah is... *Yaamod hashem hatob hagebir Abraham bar Shelomo Toledano likro batorah yishmerehu zuro...* It was a custom of the Sephardic congregation in Holland not to mention the family name of a Sephardic family if it had a strong Christian connotation... The importance of the aliyot in the Spanish and Portuguese tradition is determined by one of two sets of priorities. The first is: Kohen, Levi... followed, in descending order of importance, by: *shelishi, mashlim, samukh* (sixth), *rebi*, and *hamishi*. The other important sequence of aliyot is: *mashlim, shelishi, shishi* [sic.], *rebi*, and *hamishi* (which is the New York tradition).